

Sygn. akt III RC 40/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Piszcu III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Katarzyna Zielińska

Protokolant St. sekr. sądowy Agnieszka Kulikowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 marca 2016 roku w P.

spraw

z powództwa J. M. (1)

przeciwko małoletnim J. M. (2), A. M. (1) i P. M. (1) zastąpionym przez przedstawicielkę ustawową M. M.

o obniżenie alimentów

i z powództwa małoletnich J. M. (2), A. M. (1) i P. M. (1) zastąpionych przez przedstawicielkę ustawową M. M.

przeciwko J. M. (1)

o podwyższenie alimentów

I. Oddała oba powództwa.

II. Nie obciąża stron opłatami na rzecz Skarbu Państwa.

III. Nie zasądza między stronami kosztów procesu.

Sygn. akt III RC 40/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 1 września 2014 roku powód J. M. (1) wniósł

o obniżenie alimentów, zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 4 lutego 2013 roku w sprawie VI RC 1357/12, na rzecz małoletnich pozwanych J. M. (2), A. M. (1) i P. M. (1) z kwot po 1000 złotych, łącznie po 3000 złotych miesięcznie, do kwot po 400 złotych miesięcznie na każdego z nich, łącznie do kwoty po 1200 złotych miesięcznie, poczynając do dnia 1 września 2014 roku.

W uzasadnieniu powód wskazał, że jego sytuacja materialna uległa znacznemu i istotnemu pogorszeniu. Powód został zmuszony zakończyć prowadzoną działalność gospodarczą i pozostaje osobą bezrobotną bez prawa do świadczeń. Ponadto wszczęto przeciwko niemu postępowanie upadłościowe, aby wyegzekwować niespłacone zobowiązania w wysokości (...),44 koron. W dalszej kolejności podniósł, że zaciągnął liczne pożyczki od rodziny i znajomych, aby wywiązać się z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego. Powód prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z konkubiną i dwójką jej małoletnich dzieci, w wieku 16 i 10 lat. Utrzymuje się z zapomogi przyznanej przez norweski urząd dla jego partnerki życiowej M. K., z której to zapomogi musi opłacić wynajęte mieszkanie ((...) koron), energię (1500 do 3000 koron) oraz pozostałe niezbędne koszty życia codziennego czteroosobowej rodziny ((...) koron).

Partnerka życiowa powoda również pozostaje osobą bezrobotną. Wobec powyższego stan majątkowy powoda nie pozwala na wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego względem dzieci w tak szerokim zakresie.

Ponadto wskazał, że znacznej poprawie uległa sytuacja materialna matki małoletnich powodów, która przebywa w Norwegii i pracuje.

Podkreślił, że matka małoletnich zawyża koszty wychowania i utrzymania uprawnionych. Ponadto nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających rzeczywiste koszty utrzymania dzieci.

Przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazała, że nie jest prawdą, że powód zlikwidował działalność gospodarczą. Przepisał ją jedynie na swoją konkubinę. Rodzice małoletnich, podczas procesu rozwodowego, zawarli ugodę, w której matka małoletnich pozwanych nie żądała alimentów na swoją rzecz i zgodziła się na rozwód bez orzekania o winie, natomiast powód zgodził się na wysokość alimentów na rzecz dzieci. Jednocześnie zaprzeczyła, aby powód popadł w długi i z tego powodu zlikwidował swoją działalność. Wskazała, że powód nadal świadczy takie same usługi, ale bez prowadzenia działalności gospodarczej.

Podkreśliła również, że od dnia orzeczenia rozvodu w kosztach utrzymania małoletnich absolutnie nie zaszły zmiany, które świadczyłyby o obniżeniu ich potrzeb. Wręcz przeciwnie. Po orzeczeniu rozvodu małoletni pozwani zmienili miejsce zamieszkania. Dzieci mieszkają z matką w Norwegii i tam się też uczą. Dwoje młodszych dzieci poszło do szkoły, co ponownie wygenerowało większe koszty ich utrzymania. W ocenie matki małoletnich pozwanych stanowi to przesłankę do podwyższenia alimentów. Ponadto podniosła, że powód nie interesuje się dziećmi. Nie kontaktuje się z nimi i nie uczestniczy w ich życiu. Wszystkie trudy wychowania spoczywają tylko i wyłącznie na ich matce.

Podniosła nadto, że J. M. (1) prowadził firmę do dnia 28 sierpnia 2012 roku, zaś wyrok w sprawie VI RC 1357/12 orzekający rozwód oraz ustalający wysokość alimentów został wydany w dniu 4 lutego 2013 roku, a uprawomocnił się w dniu 21 marca 2013 roku. Zadłużenie powoda datuje się więc przed uprawomocnieniem się orzeczenia rozwodowego.

W dniu 19 listopada 2014 roku M. M. w imieniu małoletnich J. M. (2), A. M. (1) i P. M. (1) wniosła o podwyższenie alimentów zasądzonych od pozwanego J. M. (1) z kwot po 1000 złotych miesięcznie do kwot po 2000 zł miesięcznie na każdego z nich, łącznie do kwoty po 6000 złotych miesięcznie, płatnej do dnia piętnastego każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności którejkolwiek z rat.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że małoletni powodowie są starsi. W bieżącym roku ukończyli 9 i 6 lat. Przebywają wraz z matką w Norwegii, gdzie ich koszty utrzymania wzrosły trzykrotnie. Dodatkowo małoletni A. i P. M. (2) zaczęli uczęszczać do szkoły. Dzieci bardzo szybko rosną. Nieustannie potrzebują nowej odzieży i obuwia. Matka małoletnich musi im zapewnić dojazdy do szkoły, odległej od miejsca zamieszkania o 3,5 km, zaspokoić ich potrzeby mieszkaniowe oraz opiekę na czas, gdy pozostaje w pracy.

Pozwany J. M. (1) wniosł o oddalenie powództwa o podwyższenie alimentów w całości, podnosząc argumentację jak w pozwie o obniżenie alimentów.

Sąd Rejonowy w Szczytnie VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w P. postanowieniem z dnia 22 grudnia 2014 roku połączył obie sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 139 odwrot).

Sąd ustalił, co następuje:

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 4 lutego 2013 roku w sprawie VI RC 1357/12 zasądził od J. M. (1) na rzecz małoletnich J. M. (2), P. M. (1) i A. M. (1) alimenty w kwotach po 1000 złotych miesięcznie na każdego z nich, łącznie

w kwocie po 3000 złotych miesięcznie, płatnej z góry do dnia 15 każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z rat, do rąk matki małoletnich M. M..

(dowód: wyrok z dnia 4 lutego 2013 roku k.90 akt Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12)

Małoletni J. M. (3) miał wówczas 8 lat, P. i A. M. (1) 4 lata.

(dowód: odpisy skrócone aktów urodzeń małoletnich k. 8, 9, 10 akt Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12)

Matka małoletnich, M. M., z zawodu sprzedawca magazynier, miała 30 lat, przebywała w Norwegii, gdzie pracowała. Zarabiała około 10 000 NOK. Małoletni przebywali w Polsce pod opieką dziadków macierzystych. Małoletni J. M. (3) uczęszczał do I klasy szkoły podstawowej.

(dowód: zeznania świadka M. S. k. 86 odwrót-87, zeznania pozwanej M. M. k. 87 odwrót akt Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12)

J. M. (1), bez zawodu, miał 28 lat. Od 7 lat mieszkał w Norwegii. Prowadził tam działalność gospodarczą w zakresie usług budowlano-stolarskich. Był związany z inną kobietą.

(dowód: zeznania powoda J. M. (1) k. 87 akt Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12)

J. M. (1) miał kłopoty finansowe w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Przed sądem w Norwegii toczyło się przeciwko niemu postępowanie o zapłatę zaległych podatków w kwocie ponad 130 000 NOK ewentualnie o ogłoszenie upadłości jego firmy.

(dowód: przyznane w piśmie procesowym powoda J. M. (1) z dnia 12 października 2012 roku k. 47-49 akt Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12)

Obecnie małoletni J. M. (3) ma 11 lat, zaś bliźniacy P. i A. M. (1) lat 7. Mieszkają razem z matką w Norwegii, gdzie uczęszczają do szkoły: J. M. (3) do V klasy, zaś P. i A. M. (1) do II klasy szkoły podstawowej.

Matka małoletnich nie zmieniła pracy. Jej wynagrodzenie wynosiło około 20 000 NOK miesięcznie. Przy dojazdach do pracy korzystała z samochodu służbowego. Koszty paliwa i eksploatacji samochodu ponosił zatrudniający. Pismem z dnia 30 grudnia 2015 roku pracodawca wypowiedział jej umowę o pracę na stanowisku pracownika serwisowego z dniem 30 stycznia 2016 roku, wskazując, że ostatnim dniem pracy będzie 29 stycznia 2016 roku.

(dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych/powodów k. 155, 156, 167; zeznania przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych/powodów k. 246 odwrót- 248 odwrót - 249, wypowiedzenie umowy o pracę k. 260-261)

Podczas, gdy matka małoletnich pracował, przy ich opiece pomagała babcia macierzysta małoletnich, M. S..

(dowód: zeznania świadka M. S. k. 141)

M. M. mieszka wraz z dziećmi w wynajmowanym mieszkaniu. Do lipca 2015 roku mieszkał razem z nimi S. K., który dokładał się do opłat związanych z czynszem i energią elektryczną.

Matka małoletnich uiszcza czynsz za mieszkanie w wysokości (...) NOK, za energię elektryczną płaci 2000 NOK, za internet w granicach 500-800 NOK. W sezonie zimowym, w celu dogrzania mieszkania, kupuje drewno do kominka za kwotę 1000-1500 NOK.

(dowód: zeznania świadka M. S. k. 141 odwrót, umowa najmu lokalu k. 161, 162, 169; zeznania świadka S. K. k. 245 odwrót-246 odwrót – 249; zeznania przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych/powodów k. 246 odwrót-248 odwrót - 249)

Obecnie małoletni chodzą do szkoły piechotą. Wcześniej do szkoły dowoziła ich matka samochodem, stanowiącym własność S. K., który z tego powodu uiszczał mniejszy czynsz za mieszkanie.

(dowód: zaświadczenie ze szkoły małoletnich k. 157, 158, 168; zeznania świadka S. K. k. 245 odwrót-246 odwrót – 249; zeznania przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych/powodów k. 246 odwrót- 248 odwrót - 249)

Matka małoletnich otrzymuje świadczenie rodzinne na dzieci, które wynosi łącznie 2910 NOK miesięcznie. Nie zarejestrowano innych wypłat z Norweskiego Urzędu Pracy i Polityki Społecznej na nazwisko M.. Dzieci otrzymują w szkole bezpłatne podręczniki, przybory szkolne i plecaki.

(dowód: zaświadczenie z Norweskiego Urzędu Pracy i Polityki Społecznej k. 159, 160, 170; zeznania przedstawicielki ustawowej małoletnich pozwanych/powodów k. 246 odwrót- 248 odwrót - 249)

J. M. (1) nadal zamieszkuje w Norwegii. Przebywa tam od około 11 lat. Nie prowadzi już działalności gospodarczej. Toczy się wobec niego postępowanie upadłościowe. Jego zadłużenie wynosi około 819 610 koron norweskich i powstało na skutek niepłacenia podatków osobistych jaki i firmy. W dacie składania pozwu o obniżenie alimentów J. M. (1) był osobą bezrobotną. Od 10 września 2015 roku podjął pracę i otrzymuje wynagrodzenie w wysokości około (...) koron norweskich miesięcznie. Jest związany z M. K.. Mieszkają razem. Czynsz za mieszkanie wynosi (...) NOK miesięcznie. Za prąd uiszczają około 3000-4000 NOK kwartalnie, zaś za internet około 2000 NOK również kwartalnie.

M. K. od września, października 2014 roku prowadzi własną działalność gospodarczą. Zajmuje się sprzątaniami. Ma dwoje małoletnich dzieci. W okresie, gdy ona i J. M. (1) nie osiągali dochodów, opłaty związane z czynszem i energią elektryczną były w całości refundowane przez Norweskiego Urzędu Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto otrzymywali miesięcznie (...) - (...) koron norweskich zasiłku na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Jeszcze do 31 maja 2015 roku M. K. otrzymywała z Norweskiego Urzędu Pracy i Polityki Społecznej zasiłek na pokrycie czynszu za mieszkanie w wysokości (...) NOK i zasiłek na pokrycie kosztów utrzymania w wysokości (...) NOK.

(dowód: informacja o prowadzeniu działalności gospodarczej przez M. K. k. 42, 48; zaświadczenie o zarejestrowaniu powoda/pozwanego jako osoby bezrobotnej k. 55, 108; zaświadczenie o wysokości zadłużenia powoda/pozwanego k. 56, 109; zaświadczenie o otwarciu postępowania upadłościowego wobec powoda/pozwanego k. 57,107; decyzja o wypłacie pomocy finansowej z (...) dotyczącej kosztów utrzymania i czynszu k. 125-127; 185-187; zeznania M. K. k. 142 odwrót – 143 odwrót; zeznania powoda/pozwanego J. M. (1) k. 228-230).

Latem 2014 roku J. M. (1) pożyczał pieniądze od brata A. M. (2) na zapłacenie alimentów na rzecz małoletnich.

(dowód: zeznania świadka A. M. (2) k. 142, zeznania powoda/pozwanego J. M. (1) k. 228-230)

J. M. (1) jest właścicielem nieruchomości rolnej niezabudowanej o powierzchni 3,4964 ha, położonej w miejscowości Ł., gmina P.

(dowód: wydruk z księgi wieczystej o numerze (...) k. 80-83, 132-137)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, a w szczególności zeznań stron oraz świadków, a także dokumentów złożonych przez strony. Sąd dał wiarę w całości dowodom z dokumentów, zaś dowodom z zeznań stron i świadków w zakresie wyżej opisanym. Strony w większości wykazały swoją sytuację przedstawionymi dokumentami. Sąd pominął dowód z dokumentów, które nie zostały przetłumaczone na język polski.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 133 § 1 kro rodzice zobowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dzieci, które nie są jeszcze w stanie utrzymywać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Tak, więc od chwili urodzenia zobowiązani są do dostarczania dzieciom środków utrzymania i wychowania.

Z przepisu powyższego wynika, że rodzice mogą być zwolnieni od świadczeń alimentacyjnych w stosunku do dziecka tylko wtedy, gdy dziecko jest w stanie utrzymać się samodzielnie i nie pozostaje w niedostatku lub posiada własny majątek, a dochody z tego majątku wystarczają na całkowite pokrycie jego kosztów utrzymania lub wychowania. We wszystkich innych wypadkach na rodzicach ciąży stanowiący obowiązek utrzymania dziecka, ograniczony tylko ich możliwościami zarobkowymi i majątkowymi.

Zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (art. 135 § 1 kro).

Przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumie się takie potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu, odpowiednio do wieku i uzdolnień, prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Zgodnie z art. 96 kro, rodzice są obowiązani troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka. Stosownie do tej dyrektywy rodzice są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych (wyżywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby), jak i duchowych i kulturalnych, także środki wychowania i kształcenia według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonanie obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06 stycznia 2000r. w sprawie I CKN 1077/99, LEX nr 51637).

Przez możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego należy rozumieć nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane, lecz także zarobki i dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Zgodnie z treścią art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego, w tym podwyższenia, obniżenia lub uchylenia alimentów.

Przez zmianę stosunków rozumie się zmianę usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmianę możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, istotne zwiększenie lub zmniejszenie się możliwości zaspokajania potrzeb własnymi siłami. Rozstrzygnięcie oparte na podstawie art. 138 kro polega na porównaniu stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich zmianie.

Zadaniem Sądu było zatem ustalenie, czy po zasądzeniu alimentów przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie VI RC 1357/12, nastąpiła istotna zmiana okoliczności w zakresie sytuacji rodzinnej, osobistej i zarobkowej zobowiązanego oraz w zakresie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionych, uzasadniająca zmianę dotychczasowej wysokości alimentów. Dlatego też Sąd przede wszystkim porównał, po pierwsze, jak kształtowały się usprawiedliwione potrzeby małoletnich pozwanych/powodów w dacie poprzedniego ustalenia obowiązku alimentacyjnego, a jak w czasie orzekania w niniejszej sprawie, a po wtóre - porównał sytuację majątkową i rodzinną oraz możliwości zarobkowe i majątkowe powoda/pozwanego we wskazanych wyżej okresach.

Od daty zasądzenia alimentów upłynęły trzy lata. W tym okresie zmieniły się i usprawiedliwione potrzeby uprawnionych, i sytuacja materialna pozwanego. Z jednej strony wzrosły koszty związane z utrzymaniem małoletnich. Dzieci dorastają, co wiąże się ze zwiększonymi wydatkami. Małoletni pozwani/powodowie A. M. (1) i P. M. (2) rozpoczęli naukę w szkole. Małoletni pozwany/powód J. M. (3) jest już uczniem V klasy szkoły podstawowej. Z drugiej strony powód/pozwany J. M. (1) znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Jednak zadłużenie powoda/pozwanego datuje się na okres przed zasądzeniem alimentów i było znane Sądowi Okręgowemu w Olsztynie w dacie ustalania wysokości alimentów na rzecz małoletnich uprawnionych. Już w sprawie rozwodowej powód/pozwany podnosił, że na skutek wadliwego prowadzenia dokumentacji przez matkę małoletnich, jego firma popadła w kłopoty finansowe. Wskazywał, że przed sądem w Norwegii toczy się przeciwko niemu postępowania o zapłatę zaległych podatków ewentualnie o ogłoszenie upadłości firmy (pismo procesowe powoda k. 47-49 akt sprawy Sądu Okręgowego w Olsztynie VI RC 1357/12). Sąd nie kwestionuje, że powód/pozwany ma niespłacone zobowiązania finansowe. Nie

wpływa to jednak na jego możliwości zarobkowe. Powód/pozwany nie wykazał, aby zmieniły się jego możliwości zarobkowe. Świadczy o tym fakt, że podjął zatrudnienie.

W tym miejscu należy podnieść okoliczność nie bez znaczenia dla niniejszej sprawy, a mianowicie fakt, że matka małoletnich pozwanych/powodów utraciła zatrudnienie, zaś wypłacanie zasiłków przez organy państwa na rzecz małoletnich nie zwalnia powoda/pozwanego od obowiązku alimentacyjnego.

Wskazując na powyższe, zwiększyły się koszty związane z utrzymaniem małoletnich pozwanych/powodów, ale i pogorszyła się sytuacja powoda/pozwanego, co skutkuje oddaleniem obu powództw.

O kosztach postępowania i procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc i art. 98 § 1 kpc.